

**Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»**

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
«УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ»
(для бакалаврів)**

Київ 2018

Підготовлено кандидатом економічних наук, доцентом В. П. Сладкевичем

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту ННІМЕФ (протокол № 2 від 26.09.2018 р.).

Схвалено Вченою радою ННІМЕФ Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол №9 від 22 жовтня 2018).

Сладкевич В.П. Навчальна програма дисципліни «Управління інноваціями» (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2018— 00с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни «Управління інноваціями», теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, вказівки до виконання контрольних робіт, варіанти контрольних робіт, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Світовий науково-технічний прогрес спричинив глибокі зміни у суспільстві та економіці усіх країн. Повільна реакція як державних органів влади, так і менеджерів організацій усіх форм власності на нові вимоги до власної діяльності та продукції, яку завозять або випускають в себе, призвела до різкого зниження прибутковості власної продукції порівняно з прогресивною, конкурентоспроможною. Іншою причиною відсталості вітчизняного менеджменту є інформаційні перешкоди приєднання українських бізнесменів до світових інноваційних процесів. Перед українськими менеджерами в умовах поки що нестабільної законодавчої діяльності виникають складні проблеми, більшість, яких пов'язана з ризиком нововведень. Інноваційний менеджмент, як дисципліна, що розглядає питання сучасного бізнесу, покликаний допомогти майбутнім фахівцям у вирішенні як виробничих, так і соціальних проблем вітчизняних підприємств.

Мета дисципліни «Управління інноваціями» - сприяти підвищенню науково-практичного рівня спеціалістів, їх компетенції щодо управління інноваційними процесами в економіці України.

Дисципліна «Управління інноваціями» орієнтована на виховання здібностей у студентів творчо вирішувати організаційні та виробничі завдання при впровадженні інновацій; набуття навичок у використанні науково-практичних методів при вирішенні проблем управління інноваційними процесами та проектами; розвиток аналітичного мислення при визначенні основних показників прибутковості інноваційних проектів і прийнятті рішень про оптимальний варіант проекту; формування знань, умінь та творчого підходу при організації та управлінні структурами інноваційного менеджменту.

Методика викладання дисципліни включає традиційні методи (лекції, семінари, практичні заняття).

Дисципліна «Управління інноваціями» та її науково-термінологічний апарат базується на дисциплінах класичного менеджменту - «Основи менеджменту», «Інвестиційний менеджмент», «Маркетинговий менеджмент», «Стратегічний менеджмент», «Проектний менеджмент» і т.д. Залежно від освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки студентів, вивчення дисципліни закінчується заліком або іспитом. При проведенні іспиту до білетів включаються контрольні питання.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

«УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ»

№	Назва змістового модуля та теми
Тема 1	Концепція інноваційного менеджменту
Тема 2	Державне регулювання інноваційною діяльністю
Тема 3	Фінансування інновацій
Тема 4	Організація як суб'єкт реалізації нововведень
Тема 5	Організаційні форми управління інноваційним процесом
Тема 6	Управління персоналом науково-дослідної організації
Тема 7	Управління інноваційними ризиками
Разом годин	54

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

«УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ»

Тема 1. Концепція інноваційного менеджменту

Основні поняття із області інноваційної діяльності. Визначення функцій інноваційного менеджменту. Структура інноваційного процесу. Організація науково-дослідних і досвідно-конструкторських робіт. Принципи інноваційного процесу. Фактори успішності і невдач нововведень. Життєвий цикл інновацій. Інноваційна інфраструктура. Еволюція технологічних укладів.

Література [1-9, 15-17, 19, 34]

Тема 2. Державне регулювання інноваційною діяльністю

Конкурентоспроможність країни і інноваційна діяльність. Роль держави у створенні механізму регулювання інноваційною діяльністю. Державна інноваційна політика. Методи реалізації інноваційної політики (методи прямого та опосередкованого державного регулювання інноваційною діяльністю).

Література [1-9, 18, 27]

Тема 3. Фінансування інновацій

Фінансування інновацій. Сутність системи фінансування інноваційної діяльності. Джерела формування інвестиційних ресурсів. Система традиційного фінансування. Система венчурного фінансування. Форми і способи фінансування інновацій в Україні (базове і програмне-цільове фінансування наукових досліджень). Оцінка економічної ефективності інноваційних проектів. Показники ефективності інноваційних проектів: чистий приведений дохід, індекс доходності, індекс рентабельності, період окупності, внутрішня ставка доходності.

Література [1-9, 8-14, 34]

Змістовий модуль II. Організаційні аспекти інноваційної діяльності

Тема 4. Організація як суб'єкт реалізації нововведень

Взаємодія організації і нововведень. Поняття інноваційність організації. Інноваційні стратегії в організації (наступальна, захисна, імітаційна, залежна, традиційна, ситуаційна стратегії). Патентно-ліцензійна діяльність організації. Поняття ліцензія і ноу-хау. Структури науково-дослідних і проектних організацій (лінійна, функціональна, матрична, дивізійна).

Література [1-9, 15, 16, 19, 40]

Тема 5. Організаційні форми управління інноваційним процесом

Принципи організації інноваційних процесів за циклом «дослідження - виробництво - дифузія – комерціалізація». Види наукових, проектних та інноваційних організацій. Роль академічного та освітянського секторів. Зміст понять «технопарк», «технополіс», «інкубатор», «фінансово-промислова група», «мала фірма», «венчурний фонд». Роль венчурного бізнесу в інноваційній діяльності. Концепція тотальної якості *Kaizen* в інноваційному процесі.

Література [1-9,23, 36]

Тема 6. Управління персоналом науково-дослідної організації

Мотивація персоналу. Режими роботи у науково-дослідних організаціях (гнучкий цикл, ковзний графік, змінний день зі змінною тривалістю робочого дня, дуже гнучкий графік, гнучке розміщення). Цільові групи у науково-дослідних організаціях. Кадрове планування у науково-дослідній організації.

Література [1-9, 34, 39]

Тема 7. Управління інноваційними ризиками

Основи теорії управління ризиками. Класифікація ризиків. Поняття частотної та суб'єктивної ймовірності. Їх математичні властивості, сфера застосування в інвестиційних розрахунках.

Кількісна оцінка ризиків. Методи аналізу невизначеності та ризику. Методи управління ризиками.

Література [1-9, 24, 38]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Інноваційний менеджмент у системі менеджменту організації.
2. Поняття новація і інновація.
3. Типи інновацій.
4. Поняття винаходу та відкриття. Їх різниця.
5. Поняття інноваційного лагу, базисного і поліпшуючого нововведення.
6. Визначення інноваційного менеджменту.
7. Функцій, які відображують зміст інноваційної діяльності.
8. Поняття і структура інноваційного процесу.
9. Фундаментальні дослідження в структурі інноваційного процесу.
10. Прикладні дослідження в структурі інноваційного процесу.
11. Досвідно-конструкторські роботи в структурі інноваційного процесу.
12. Комерціалізація нововведення в структурі інноваційного процесу.
13. Моделі дифузії нововведення на макрорівні та окремому підприємстві.
14. Принципи інноваційного процесу.
15. Фактори успішності та невдач нововведень.
16. Життєвий цикл інновацій.
17. Інноваційна інфраструктура.
18. Поняття інтелектуальної власності, патенту, промислового зразку і товарного знаку.
19. Поняття авторського права.
20. Еволюція технологічних укладів.
21. Конкурентоспроможність країни і інноваційна діяльність.
22. Роль держави у створенні механізму регулювання інноваційною діяльністю.
23. Показники рівня розвитку економічної системи.
24. Державна інноваційна політика.
25. Сутність, цілі, напрями і основні принципи державної науково-технічної політики в Україні.
26. Методи реалізації інноваційної політики.
27. Методи прямого державного регулювання інноваційного процесу.
28. Методи опосередкованого державного регулювання інноваційного процесу.
29. Сутність системи фінансування інноваційної діяльності.
30. Джерела формування інвестиційних ресурсів.
31. Фактори, які враховують при виборі джерел формування інвестиційних ресурсів.
32. Системи фінансування проекту.
33. Система традиційного фінансування інноваційних проектів.
34. Система венчурного фінансування інноваційних проектів.
35. Форми і способи фінансування інновацій в Україні.
36. Оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів.
37. Взаємодія організації і нововведень.
38. Базові (генеральні) управлінські цінності організації.
39. Типи змін в організації.

40. Фактори відторгнення нововведень в організації.
41. Причини опору змінам в організації.
42. Заходи подолання опору нововведенням в організації.
43. Інноваційні стратегії в організації.
44. Патентно-ліцензійна діяльність організації.
45. Поняття ліцензії і ноу-хау.
46. Структури науково-дослідних і проектних організацій.
47. Поняття технопарку.
48. Поняття технополісу.
49. Поняття фінансово-промислової групи.
50. Поняття інкубатору.
51. Малі інноваційні фірми.
52. Венчурні фонди.
53. Концепція тотальної якості Kaizen в інноваційному процесі.
54. Мотивація персоналу в науково-дослідній організації.
55. Режими роботи у науково-дослідних організаціях.
56. Цільові групи у науково-дослідних організаціях.
57. Кадрове планування у науково-дослідній організації.
58. Класифікація ризиків інноваційної діяльності.
59. Оцінка ризику в інноваційній діяльності.
60. Управління ризиками.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Виконання контрольної роботи студентами заочної форми навчання є важливою складовою навчального процесу.

Мета контрольної роботи – закріпити теоретичні знання студентів, здобуті під час роботи з підручниками або посібниками.

Основне завдання контрольної роботи – перевірити рівень знань студентів з конкретної теми.

Під час виконання контрольної роботи студенти набувають навички роботи з монографіями, науковими статтями, нормативними і статистичними матеріалами, а також вчать оформлювати наукові роботи.

Номер варіанта контрольного завдання студент обирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер варіанту контрольного завдання
А, Б, В	1
Г, Д, Е	2
Є, Ж, З	3
І,Й,К	4
Л,М,Н	5
О, П, Р	6
С,Т,У	7
Ф,Х,Ц	8
Ч,Ш,Щ	9
Ї,Ю,Я	10

Підготовка та виконання контрольної роботи

Перед написанням контрольної роботи студент повинен ознайомитися з основними вимогами до її виконання.

Достатній теоретичний рівень. Ця вимога означає, що студент має розкрити вибрану тему контрольної роботи. Крім того, студент повинен достатньо повно розкрити основні поняття і терміни, що стосуються теми контрольної роботи, включити в зміст матеріалу тільки об'єктивні факти і реальні практичні приклади. Варіанти контрольних робіт надаються нижче.

Виклад матеріалу контрольної роботи. Матеріал контрольної роботи необхідно викладати послідовно, логічно пов'язати окремі його частини, повністю розкрити питання контрольної роботи. Слід приділити увагу сучасним теоретичним і методичним розробкам, розглянути і творчо осмислити відповідну навчальну літературу, періодичні видання і статистичні матеріали,

визначити своє ставлення до дискусійних питань тими роботи.

Рекомендовано структуру контрольної роботи:

1) титульна сторінка;

2) зміст контрольної роботи, де наводяться заголовки теми та номери сторінок;

3) основна частина, що складається з трьох основних розділів, які можуть поділятися на два-три підрозділи і за змістом повинні відповідати питанням варіанту, підпорядковуватись основній меті та завданням, мати приблизно однаковий обсяг.

4) додатки, до яких слід включати допоміжні матеріали (таблиці цифрових даних, графіки, схеми допоміжного характеру тощо). Кожний додаток починають з нової сторінки, у правому верхньому куті пишуть слово "Додаток". Додаток повинен мати тематичний заголовок. Якщо в контрольній роботі міститься кілька додатків, їх послідовно нумерують арабськими цифрами (наприклад: "Додаток 1"). Сторінки в додатках нумерують у межах одного додатка. Посилання на додатки в текстовій частині роботи є обов'язковим.

5) список використаної літератури розміщують у кінці роботи в алфавітному порядку в такій послідовності:

- закони і нормативні акти;

- джерела фактичних даних;

- літературні та наукові джерела;

- матеріали періодичних видань (у літературних і наукових джерелах вказують

прізвище, ініціали автора, повну назву книги, місце видання, назву видавництва, рік

видання; для статей, які опубліковані в періодичній пресі, зазначають прізвище,

ініціали автора, назву статті, назву журналу чи газети, рік видання, номер журналу

чи дату виходу газети).

б) обсяг контрольної роботи не повинен бути більшим 20 сторінок формату А4, надрукованих на принтері, розмір шрифту 14 (рекомендується шрифт Times New Roman), інтервал між рядками — 1,5, верхнє і нижнє поля — по 2 див, ліве поле — 2,5, праве — 1,3, колонтитули — по 0,5.

Грамотність оформлення. Ця важлива вимога до контрольної роботи забезпечує її високу якість. У роботі не повинно бути граматичних та стилістичних помилок. Необхідно дотримуватись правил цитування, оформлення зносок, посилання на використану літературу.

Технічне оформлення контрольної роботи здійснюється відповідно до вимог "Методичних рекомендацій щодо підготовки та оформлення контрольних робіт".

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант № 1

1. Основні поняття із області інноваційної діяльності.
2. Роль держави у створенні механізму регулювання інноваційною діяльністю.
3. Технопарки і технополіси.

Варіант № 2

1. Визначення функцій інноваційного менеджменту.
2. Державна інноваційна політика.
3. Фінансово-промислові групи.

Варіант № 3

1. Структура інноваційного процесу.
2. Методи реалізації інноваційної політики.
3. Інкубатори.

Варіант № 4

1. Організація науково-дослідних і досвідно-конструкторських робіт.
2. Сутність системи фінансування інноваційної діяльності.
3. Малі фірми.

Варіант № 5

1. Принципи інноваційного процесу.
2. Форми і способи фінансування інновацій в Україні.
3. Венчурні фонди.

Варіант № 6

1. Фактори успішності і невдач нововведень.
2. Оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів.
3. Концепція тотальної якості *Kaizen* в інноваційному процесі.

Варіант № 7

1. Життєвий цикл інновацій.
2. Взаємодія організації і нововведень.
3. Мотивація персоналу науково-дослідних і проектних організацій.

Варіант № 8

1. Інноваційна інфраструктура.
2. Інноваційні стратегії в організації.
3. Режими роботи у науково-дослідних організаціях.

Варіант № 9

1. Еволюція технологічних укладів.
2. Патентно-ліцензійна діяльність організації.

3. Цільові групи у науково-дослідних організаціях.

Варіант № 10

1. Конкуренентоспроможність країни і інноваційна діяльність.
2. Структури науково-дослідних і проектних організацій.
3. Кадрове планування у науково-дослідній організації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Економіка й організація інноваційної діяльності: підручник / За ред. О.І. Волкова, М.П. Денисенка. — К.: Професіонал, 2011. — 960 с.
2. Ілляшенко С.М. І44 Інноваційний менеджмент : Підручник. – Суми : ВТД —Університетська книга, 2010. – 334 с.
3. Ілляшенко С.М. Товарна інноваційна політика : підручник. / С. М. Ілляшенко, Ю. С. Шипуліна. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2007. – 281 с.
4. Ковалев Г Д. Основы инновационного менеджмента: Учебник для вузов /Под ред. проф. В.А. Швандара. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 330 с.
5. Стадник В.В. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: Підручник / В.В.Стадник, Й.А. Йохна. – К.: Хмельницький: ХНУ, 2011 - 332с.
6. Організація та управління інноваційною діяльністю: підручник / за ред. проф. Перерви П. Г., проф. Меховича С. М., проф. Погорелова М. І. – Х. : НТУ "ХП", 2008. – 1025 с.
7. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент: Учебник для вузов. 5-е изд. - СПб.: Питер. 2005.
8. Федулова Л. І. Інноваційна економіка: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. - К. : Либідь, 2006. - 480с.
9. Чухрай Н., Патора Р. Товарна інноваційна політика: управління інноваціями на підприємстві: підручник / Н. Чухрай, Р. Патора. – К. : КОНДОР, 2006. – 398 с.

Додаткова література

10. Балабанова Н. В. Суспільство знань та інновацій: шлях до майбутнього України. – К.: Арістей, 2007. – 104 с.
11. Василенко В.О., Шматько В.Г. Інноваційний менеджмент: Навчальний посібник. Видання 3-е, вип. та доп. / За редакцією В.О.Василенко. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005.
12. Волков О., Денисенко М., Гречан Л. Економіка та організація інноваційної діяльності. - К.: ЦУЛ, 2007. 662 с.
13. Волков О., Денисенко М., Гречан Л. Інноваційний розвиток промисловості України. К.: КИТ, 2006. -648 с
14. Гольдштейн Г.Я. Стратегический инновационный менеджмент: Учебное пособие. – Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2004.

15. Гохберг Ю.О. Управління нововведеннями на підприємствах. – Донецьк: Донецький національний університет, 2004. – 231 с.
16. Гриньова А. Б. Організація та управління науково-дослідними і дослідно-конструкторськими розробками на підприємстві: Монографія. — Харків: ВД "Ижжек". -2004. - 156 с.
17. Грузнов И.И. Механизмы интенсификации обновления продукции монография / И. И. Грузнов. - Одесса : ОНПУ, 2004. - 288 с.
18. Гуржій А. М., Каракай І.О. Б., Петренко З.О, та ін. Інноваційна діяльність в Україні: Монографія. К.: УкрШТЕІ, 2006. - 152 с.
19. Дорофійенко В. В., Калинович С. В., Жеребьев Я. И. Рынок инноваций: Учеб. пособ. - Макеевка: ДоиПЛСЛ, 2006. - 360 с.
20. Егоров И. Д.О. Наука и инновации в процессах социально-экономического развития. - К., 2006. - 334 с
21. Захарченко В.И. Нововведения: мотивация, моделирование, эффективность : монография / В. И. Захарченко. - Одесса : ОИУМ, 2002. - 278 с.
22. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: Проблеми, концепції, методи. – Суми: Університетська книга, 2008. – 278с.
23. Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід : монографія / М. П. Денисенко, Л. І. Михайлова, І. М. Грищенко та ін. ; за ред. д.е.н., проф., акад. М. П. Денисенка, д.е.н., проф. Л. І. Михайлової. – Суми : ВТД "Уні-верситетська книга", 2008. – 1050 с.
24. Інноватика / Б. В. Гринев, В. А. Гусев. - Харків: "Інститут монокристаллов", 2004. - 452 с.
25. Інноваційна економіка : монографія. – 2-е изд., [испр. и доп.] / Дынкин А., Иванова Н., Грачев М. и др. – М. : Изд-во "Наука", 2004. – 352 с.
26. Інноваційний менеджмент: учебное пособие / под ред. д.э.н., проф. Л. Н. Оголевой. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 238с
27. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / За ред. Л. І. Федулової. - К.: Основа, 2005. - 552 с.
28. Йохна М.А. Економіка і організація інноваційної діяльності: навч. посіб. / М.А. Йохна, В.В. Стадник. — К.: Академія, 2011. — 400 с.
29. Краснокутська Н.С. Інноваційний менеджмент: Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2003. - 502 с.
30. Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку : монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. С. М. Ілляшенка. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2006. – 728 с.
31. Меркулов М.М. Науково-технологічний розвиток і управління інноваціями / М. М. Меркулов. - Одеса : Фенікс, 2008. - 344 с.
32. Микитюк П. // Інноваційний менеджмент: Навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2007. - 298 с.
33. Скібіцький О.М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент: Навч. посібник – К.: ЦУЛ, 2009,-408 с.

34. Стадник В., Иохна М. Інноваційний менеджмент. - К.: Академвидав, 2006.
35. Проблеми управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці: монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. С. М. Ілляшенка. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2005. – 582 с.
36. Провайдинг інновацій: підручник / [М. П. Денисенко, А. П. Гречан, М. В. Гаман та ін.] ; за ред. проф. М. П. Денисенка. – К. : "Видавничий дім "Професі-онал", 2008. – 448 с.
37. Тычинский А.В. Управление инновационной деятельностью компаний: современные подходы, алгоритмы, опыт. – Таганрог: ТРТУ, 2006.
38. Управление инновационными проектами: Учеб. пособие /Под ред. проф. В.Л. Попова. - М.: ИНФРА-М, 2007.
39. Шипулина Ю. С. Инновационный потенциал предприятия / Потенциал инновационного развития предприятия : монография / Ю. С. Шипулина ; под ред. д.э.н., проф. Козьменко С.Н., Сумы : Деловые перспективы, 2005. – 256 с.
40. Шумпетер Й. Теория экономического развития. - М.: Прогресс, 1992. - 231 с.
41. Щербань В. М. Товарно-інноваційна політика: Навч. носіб. / В. М. Щербань, Л. Л. Козубенко. К.: Кондор, 2006. - 396 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка
Тематичний план дисципліни «Управління інноваціями»
Зміст дисципліни «Управління інноваціями»
Питання для самоконтролю
Вказівки до виконання контрольних робіт
Варіанти контрольних робіт
Список літератури